

Argumenten voor en tegen de vervangingsleer

Heeft Israël afgedaan als volk van God en is de kerk het nieuwe Israël? Een cruciale vraag voor het thema Kerk & Israël. Wat zijn argumenten van aanhangers van de vervangingstheologie of – leer? En wat zeggen anderen vanuit de bijbel over dit onderwerp. Bijvoorbeeld Paulus, zelf een Joods farizeeër, in de Romeinen-brief.

Wanneer we de vervangingsleer willen omschrijven, kunnen we daarvan de volgende karakteristieken geven:

1. In het plan van God is de christelijke kerk in de plaats gekomen van Israël, of nauwkeuriger geformuleerd, de kerk is het historisch vervolg van Israël.
2. Het Joodse volk verschilt niet van andere etnische groepen, zoals de Engelsen, Spanjaarden, Balinezen: al deze groepen moeten bekeerd worden tot Jezus Christus en kunnen zo de verlossing ook ontvangen.
3. Zonder berouw, wedergeboorte en integratie in de kerk hebben de Joden geen toekomst, geen hoop en geen roeping.
4. Dit geldt evenzeer voor alle andere volken en groepen.
5. In onze tijd, na Pinksteren, is "Israël" (in de juiste betekenis van het woord) de kerk.

Welke argumenten gebruiken de aanhangers van de vervangingsleer?

Hieronder sommen we een aantal argumenten op, die gebruikt worden om de vervangingsleer op grond van de Bijbel te poneren.

1. Een ieder die gelooft in Jezus Christus is een zoon van Abraham. In Galaten 3:29 lezen wij: "Indien gij nu van Christus zijt, dan zijt gij zaad van Abraham, en naar de belofte erfgenamen." Uit deze tekst blijkt dat de kinderen van Abraham geestelijke kinderen van hem zijn. Ze zijn niet gebonden aan landsgrenzen.
2. Aan Abraham werd beloofd dat hij Kanaän zou beërven; dat was "een voorproefje". Het werkelijke beloofde land zal de hele wereld omvatten. Zie hiervoor Rom. 4:13: "Want niet door de wet had Abraham of zijn nageslacht de belofte, dat hij een erfgenaam der wereld zou zijn, maar door gerechtigheid des geloofs." De kerk en niet Israël, zal dus de wereld beërven.
3. Het volk Israël was slechts het zaad van waaruit de toekomstige kerk zou groeien. Hiertoe behoren mensen uit alle volken, zoals al voorzegt door Maleachi (Mal. 1:11): "Want van waar de zon opgaat tot waar zij ondergaat, is mijn naam groot onder de volken, allerwegen wordt mijn naam reukwerk gebracht en een rein spijsoffer, want groot is mijn naam onder de volken, zegt de HERE der Heerscharen."
4. Jezus leerde dat de Joden hun geestelijke privileges zouden verliezen, en dat ze vervangen zouden worden door een ander volk (Mat. 21:43: "Daarom, Ik zeg u, dat het Koninkrijk Gods van u zal weggenomen worden en het zal gegeven worden aan een volk, dat de vruchten daarvan opbrengt."). In Handelingen 1:6 vragen de apostelen: "Here, herstelt Gij in deze tijd het koningschap voor Israël?". Uit hun vraag blijkt dat ze nog niet op de hoogte zijn van Gods bedoeling met de Kerk, en Jezus negeert dan ook hun vraag.
5. Een *ware* Jood is iemand die uit de Geest geboren is, onafhankelijk van het feit of hij nu wel of niet Joods van geboorte is (Rom. 2:28-29).
6. Paulus laat zien dat de kerk in wezen dezelfde "olijfboom" is als Israël. Daarom is het verkeerd om onderscheid te maken tussen Israël en de kerk. Mensen van Joodse afkomst moeten worden teruggelplaatst in de kerk (Rom. 11:17-23).
7. Alles wat aan Israël beloofd is in het Oude Testament, behoort nu *toe* aan de christelijke kerk, tenzij deze beloften al vervuld werden voor Christus' komst. De andere beloften mogen niet letterlijk of vleselijk uitgelegd worden, maar geestelijk en symbolisch. Daarom hebben profetische verwijzingen naar Israël, Jeruzalem, Sion en de tempel eigenlijk betrekking op de kerk (2 Kor. 1:20). In het Nieuwe Testament worden al deze beloften geestelijk opgevat (zie hiervoor Gal. 4:21-26, 6:16; Ef. 2:19-22; Heb. 12:22)

Wat is het aantrekkelijke van de vervangingsleer?

- a. Het heeft zich al vroeg in de kerkgeschiedenis een belangrijke plaats verworven (bijvoorbeeld bij de kerkvaders, Luther en de andere hervormers).
- b. Het oefent een intellectuele aantrekkingskracht uit, omdat de Bijbel niet letterlijk geïnterpreteerd hoeft te worden.
- c. Het heeft iets eenvoudigs, want er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de verlost en die van de eindtijd.
- d. Het straalt frisheid uit; gewoonlijk gaat de vervangingsleer hand in hand met een visie op de "laatste dingen", die haaks staat op de opvattingen over de eindtijd die de afgelopen honderd jaar zijn verkondigd in evangelische kerken.
- e. Het spreekt die kant van het menselijk karakter aan dat moeilijk kan aanvaarden dat anderen in het bijzonder uitverkoren worden.

Enkele argumenten tegen

- a. Door geloof kan een ieder een zoon van Abraham worden, maar dat sluit het fysieke zoonschap van het Joodse volk niet uit. Israël, dat wil zeggen de nakomelingen van Abraham, Izaäk en Jakob hadden, hebben en zullen een belangrijke plaats hebben in het historische plan van God.
- b. Het is geenszins waar dat elke Israëliet behouden is of behouden zal worden.
- c. In tegenstelling tot alle andere volkeren hiervoor en hierna heeft God Israël aangewezen en uitgekozen voor Zijn plan.
- d. Door dit volk is de Messias, Jezus van Nazareth, op de wereld gekomen; in hun gebied, dat wil zeggen binnen de grenzen van het land Kanaän, vond de eerste komst van Jezus plaats en zal ook zijn tweede komst plaatsvinden.
- e. Joden en niet-Joden kunnen in deze tijd alleen behouden worden door het geloof in de persoon van de Messias, Jezus.
- f. Toch is God de Joden gunstig gezind, dit staat los van de vraag of ze wel of niet behouden zijn.
- j. God heeft aan het Joodse volk enkele duidelijk beloften gedaan. Hoe kan Hij die beloften zo formuleren dat ze ook voor een ander volk gelden, zonder dat Hij beschuldigd wordt van onbetrouwbaarheid?
- l. De staat Israël is opnieuw gesticht, alhoewel dat gepaard ging met ongeloof. Het is opmerkelijk, zo niet wonderbaarlijk, dat het volk al die tijd bewaard is gebleven, hetgeen wijst op Gods voorzienigheid.

Paulus aan het woord

Paulus was een Jood en ook uitverkoren als apostel van de niet-Joden. Zijn brief aan de Romeinen vormt het theologische hart van het Nieuwe Testament. In hoofdstuk 9-11 vinden we wat Paulus leert over Israël. Laten we eens nauwkeurig kijken naar wat hij zegt en dan zult u zien dat Paulus Israël niet heeft vervangen door de kerk.

- a. De Joden ZIJN Israëlieten, zelfs als ze Jezus afwijzen (Rom. 9:4: "immers zij zijn Israëlieten").
- b. De aanneming tot zonen, de heerlijkheid, de verbonden, de wetgeving, de eredienst en de beloften behoren nog steeds toe aan Israël (Rom. 9:4).
- c. Het grootste gedeelte van Israël heeft de verlossing verloren door de Messias af te wijzen (Rom. 9:30-33; 10:21).
- d. Paulus verlangt hun verlossing en bidt hiervoor (Rom. 10:1-4). Paulus is niet anti-Joods, integendeel, juist het tegenovergestelde (Rom. 9:1-3).
- f. Zelfs in de tijden van het Oude Testament was er in Israël nog een uitverkoren overblijfsel van ware gelovigen, te midden van een volk dat vooral bestond uit ongelovigen. In de tijd van Paulus was het precies zo (Rom. 11:2-6).
- i. Israël heeft de prijs van afwijzing betaald, om de niet-Joden een kans te geven. Maar ze zullen in ere hersteld worden, want ze krijgen het "leven uit de doden" (Rom. 11:12-16).
- j. Ongelovige Joden worden vergeleken met olijftakken die van hun eigen boom zijn afgesneden. Gelovige niet-Joden worden vergeleken met wilde olijftakken die geënt zijn. Niet-Joden mogen zich echter niet verheffen boven de Joden. De wortels van de olijfbom zijn nog steeds de geestelijke rijkdommen die God geeft door de aartsvaders. De kerk heeft de beschikking over die rijkdommen en

het ongelovige Israël heeft ze tijdelijk verloren (Rom. 11:17-24).

l. Israël is uitverkoren en God houdt van Israël, zelfs als het ongelovig is (Rom. 11:28).

m. Ze zijn "vijanden om uwentwil" - dat wil zeggen, ze zijn, als volk, een soort zondebok geweest, net als hun Messias, Jezus. Natuurlijk was Jezus een zondebok zonder zonden, en dat geldt niet voor Israël (Rom 11 :28). Niet-Joodse christenen zouden alleen al hierom de Joden zeer dankbaar moeten zijn.

n. "De genadegaven en roeping Gods zijn onberouwelijk". Dit moet ons ervan overtuigen dat God Israël niet heeft vervangen door de kerk (Rom. 11:29).

o. Paulus blijft zich identificeren als een Jood, nadat hij de volheid van de verlossing in Jezus, de Messias van Israël, ontvangen heeft (Hand. 21:39).

Gods plan met Israël

Dit is altijd afhankelijk geweest van Zijn initiatief en verkiezing en van Israëls respons als een rechtvaardig volk (Deut. 7). Als Israël een rechtvaardige relatie heeft met God, belooft Hij dat Hij het overvloedig zal zegenen (Lev. 26:1-13; Deut. 28:15-68). Maar als het volk opstandig is, belooft God het tucht (dit is niet hetzelfde als afwijzing) (Lev. 26:113; Deut. 28:1-14). De uiterste tuchtmaatregel was het verstrooien van het volk over verschillende volken, met de belofte dat het volk eenmaal weer samengebracht zal worden, zodat God uiteindelijk tot zijn doel komt (Deut. 30).

God belofde David een koninklijk huis dat eeuwige afmetingen zou krijgen door de komst van de Messias van Israël (1 Kron. 17:10-15). Mattheüs laat zien dat Jezus van Nazareth de Messias is (Mat. 1:1-16). En aan Johannes wordt geopenbaard dat Jezus na zijn dood en opstanding nog steeds de Davidische Koning van de Joden is (Openb. 5:5; 22:16).

Toen God het Joodse volk het Nieuwe Verbond beloofde (Jer. 31:31), beschreef Hij niet alleen de aard van dit verbond, maar beloofde ook dat er een tijd komt waarin iedereen Hem zal kennen, "van de kleinste tot de grootste", en ze zullen rechtvaardig zijn (Jer. 31:33-34). Aangezien deze opwekking nooit heeft plaatsgevonden in de geschiedenis van Israël, zal dit nog moeten gebeuren.

Door Ezechiël bevestigt God zijn doel met Israël. Alleen al in hoofdstuk 36, waarin verwezen wordt naar het herstel van Israël, wordt God veertien keer beschreven als de "Here HERE", die twee en twintig maal "zegt" dat Hij het zal doen. De God van Israël geeft aan wat Hij zal doen:

i. Hij zal de volken veroordelen, omdat ze Israël slecht behandeld hebben. (Ez. 36:3-7).

ii. Hij zal het volk Israël terugbrengen naar het beloofde land, dat zal bloeien en weer opgebouwd zal worden. Het zal in veiligheid wonen (Ez. 36:8-15).

iii. Hij zal Israël veroordelen, omdat het bloed vergoten heeft in het land, de voorkeur heeft gegeven aan afgoden en Gods naam ontheiligd heeft onder de volken (Ez.36:16-21)

iv. Hij zal Israël rechtvaardigen om zijn heilige naam, niet om Israël (Ez.36:22)

v. Door de rechtvaardigheid van Israël zal God aan de volken laten zien dat Hij de Heer is (Ez. 36:23-28).

vi. Nadat dit allemaal is gebeurd, zal God Israël geestelijk en materieel rijk zegenen (Ez. 36:29-38). Deze belofte beschrijft Paulus kort als het "leven uit de doden" (Rom. 11:15).

Conclusie

Heel Gods handelen met Israël is mysterieus geweest. En zijn plan met de kerk was ook mysterieus. Voor de eerste eeuw na Chr. was niemand van dit plan op de hoogte, zo zegt Paulus in Efeziërs 3:2-6. Als de leiders van Israël Jezus niet verworpen hadden, als Jezus niet was gestorven, zou er geen verzoening zijn, en, hypothetisch gezien, geen verlossing, noch voor de Jood noch voor de niet-Jood. Zowel de blindheid van Israël als de corruptie van Pilatus waren nodig om Gods verlossing van de

mensheid teweeg te brengen.

Is het verbazingwekkend dat God het herstel van de staat Israël bevolen heeft, of dat er tegenwoordig zo veel groepen "Messiaanse Joden" zijn, of Joden die in Jezus geloven?

Zowel de staat Israël als de opkomst van Joodse gemeenten laten gelovigen duidelijk zien dat Gods plannen uitkomen, en dat spannende, maar moeilijke tijden in het verschiet liggen voor de kerk en Israël. We moeten zeker ons hoofd gaan opheffen voor de Verlossing die naderbij komt!

We hopen dat dit artikel helpt in het nadenken over het thema Kerk & Israël. In het &-teken laten we zien dat er een bijzondere band is. En dat het niet gaat om Kerk óf Israël.

(Bovenstaande tekstgedeelten zijn afkomstig uit brochure MO6 van de Near East Ministry te Voorthuizen, geschreven door ds. J. Keith Parker.)